

Ганна Дем'янчук – учитель української мови та літератури Добротівської гімназії Ланчинської селищної ради Надвірнянського району Івано-Франківської області, учитель-методист, поетеса, членкиня літературної студії «Бистринь» імені Нестора Чира при газеті «Народна Воля».

Коло наукових інтересів: організація науково-методичного супроводу навчання української мови і літератури в освітньому процесі; організація та проведення методичних заходів щодо формування ключових (предметних) компетентностей на уроках; організаційно-методичний супровід обдарованих учнів на олімпіадах, конкурсах; орфографічна компетентність; вивчення та впровадження новітніх освітніх технологій; розвиток творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання на уроках української мови та літератури.

 demianchukganna2404@gmail.com

Наталія Станкевич – учитель історії та правознавства Добротівської гімназії Ланчинської селищної ради Надвірнянського району Івано-Франківської області, учитель-методист.

Коло наукових інтересів: методика викладання історії, правознавства; методика розвитку критичного мислення учнів під час вивчення історії; організація та проведення методичних заходів щодо формування ключових (предметних) компетентностей та реалізації змістових наскрізних ліній на уроках суспільних дисциплін; реалізація принципів проблемного навчання на уроках історії; розвиток творчих здібностей особистості на уроках історії.

 ifua.nataly@gmail.com

УДК 37.018.4:159.954

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-43-51>

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

Анотація. Стаття присвячена проблемі розвитку творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання на основі педагогіки партнерства. Виявлено ключові форми і методи, які сприяють розвитку творчих здібностей особистості. З'ясовано, що в сучасних умовах розвитку освіти важливу роль відіграє змішане навчання, яке дає змогу скористатися зручністю дистанційного навчання та перевагами традиційного класу. Автори дослідження звертають увагу на те, що забезпечити таку творчу самореалізацію можливо тільки на основі педагогіки партнерства, яка утверджує демократичний спосіб співпраці між учасниками навчального процесу.

Розглянуто роль особливостей розвитку творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання. Доведено, що змішане навчання за своїм характером є дитиноцентричним. Учасники активно взаємодіють між собою і учителям, що дає можливість творчо розвиватися. Перевагою змішаного навчання є те, що вчитель уже не виступає єдиним джерелом інформації. У процесі такого навчання учні вчаться самостійно працювати з різними джерелами, здобувати знання са-

мостійно. Це дає змогу краще засвоювати інформацію, здатність ухвалювати рішення, розвиває самостійність, навички співпраці тощо.

З'ясовано, що застосування гейміфікації у процесі змішаного навчання підвищує мотивацію учнів, сприяє розвитку творчих здібностей особистості. Це один із кращих способів отримання зворотного зв'язку в ігровій формі, проведення рефлексії, спільного обговорення навчальних тем. Застосування гейміфікації в освітньому процесі підвищує зацікавленість учнів та їх мотивацію, сприяє емоційній залученості та соціальній взаємодії між однолітками, а також розвиває творчі здібності особистості.

Наголошено на тому, що кожен педагог має дотримуватись у своїй практичній діяльності принципів педагогіки партнерства задля реалізації місії української національної школи, яка полягає у вихованні освічених українців, усебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до розвитку та інновацій.

Ключові слова: творчі здібності, творча особистість, змішане навчання, освітній простір, педагогіка партнерства, гейміфікація, дитиноцентризм, прогресивний учитель.

Постановка проблеми. На нинішньому етапі розвитку освіти України важливим завданням є пошук нових видів і форм організації навчальної діяльності загальноосвітньої школи. Сучасні, часто непередбачувані, суспільні відносини, змушують людину виявляти активну життєтворчість, мобільність, самостійність. Мова йде про постійне самовдосконалення особистості, яка може керувати швидко змінюваними процесами в навколишньому середовищі, а не залежатиме від них.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві, вимагають нової школи, метою якої є створення «умов для розвитку і самореалізації кожної особистості», формування покоління, «здатного навчатися упродовж життя» (Національна доктрина розвитку освіти). Отже, зміни у суспільному житті і свідомості вимагають від нас, педагогів, визначити нову мету навчання та виховання – розвиток особистості, здатної до життєтворчості та самореалізації у нових соціальних умовах.

Тому в навчальному процесі важливою є роль учителя у сприянні активізації пізнавальної діяльності учнів, створенню умов для їх самореалізації, самонавчання, самовиховання, саморозвитку, – тобто формувати ключові компетентності. Саме творча, соціально активна, толерантна особистість не боятиметься робити власний вибір у житті, удосконалювати наявні й розвивати нові вміння та навички, отримувати нові знання тощо.

Прогресивним винаходом суспільства є змішане навчання. Змішане навчання не є новим явищем сучасної педагогічної науки, проте воно пов'язане з викликами сьогодення: спочатку пандемією, а зараз війною. Таке навчання, насамперед, відповідає принципу гуманності, за яким для кожного індивідуума передбачено можливість навчатися (незалежно від соціального статусу, географічної або тимчасової ізоляваності, соціальної незахищеності та неможливості відвідувати освітні заклади).

Змішаний підхід до навчання дає змогу скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу. Отже, змішане навчання – це не просто використання технічних засобів навчання, тобто механічне додавання сучасних інтерактивних технологій до традиційних, а якісно новий підхід, що трансформує структуру й зміст навчання, змінюючи традиційні ролі вчителя та здобувача освіти, а водночас і навчальне середовище.

Провідною умовою у процесі формування творчої особистості учня є створення середовища співтворчості і співробітництва вчителя та учня на основі педагогіки партнерства. Вона утверджує демократичний спосіб співпраці педагога й дитини, який передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість.

Мета дослідження. Розкрити дидактичні аспекти розвитку творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання на основі педагогіки партнерства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Феномен творчості та творчих здібностей завжди привертая увагу дослідників як один із важливих компонентів культури, адже

в сучасних умовах постійної жорсткої життєвої і фахової конкуренції найкраще вирішує, працює креативна особистість, якій притаманні творчі здібності.

З цього погляду заслуговує на увагу визначення творчості за В. Калошиним, який розглядає її як один із видів людської діяльності, спрямованої на подолання суперечності (розв'язування творчого завдання), і для якої необхідні об'єктивні та суб'єктивні особистісні умови (знання, уміння, творчі здібності), результат якої має новизну й оригінальність, особистісну та соціальну значущість, а також прогресивність. Учений наголошував, що розвиток дитини відбувається в процесі співробітництва шляхом наслідування, яке є джерелом виникнення усіх специфічно людських властивостей свідомості (Калошин, 2008).

Творчість притаманна усім людям, більшою чи меншою мірою вона є нормальним і постійним супутником дитячого розвитку. Відомо, що традиційне навчання переважно спрямоване від конкретного, одиничного до загального, абстрактного; від випадку, факту до системи; від явища до сутності.

Так, дослідниця С. Сисоева запропонувала комплексний підхід до виховання творчої особистості. На її думку, творчі здібності допомагають успішно навчатися й отримувати предметні компетентності (Сисоева, 2001). Сучасні дослідники К. Баханов, О. Пометун, С. Крамаренко дотримувалися тези про те, що творчі здібності сприяють формуванню якостей, що дає змогу створювати новий творчий продукт, висувати продуктивні прогресивні ідеї та реалізовувати їх, знаходити нестандартні рішення проблемних ситуацій, критично мислити (Баханов, 2004; Пометун, 2004; Крамаренко, 2002).

Українські вчені В. Кухаренко, С. Березенська, К. Бугайчук, Н. Олійник, Т. Олійник, О. Рибалко, Н. Сиротенко, А. Столяревська в колективній монографії «Теорія і практика змішаного навчання» розкрили педагогічні аспекти такого типу навчання. Науковцями визначено, що поняття «змішане навчання» еволюціонувало від розуміння змішаного навчання як поєднання елементів традиційного, дистанційного та електронного навчання засобами інформаційно-комунікативних технологій до усвідомлення його як синергетичної концепції збагачення навчального досвіду суб'єктів освітнього процесу завдяки інтеграції різних стратегій і рівнів безпосередньої і комп'ютерно-опосередкованої педагогічної взаємодії (Кухаренко та ін., 2016).

Переваги змішаного навчання, як уважають зарубіжні і вітчизняні дослідники та практики, полягають у тому, що певний час навчання відбувається в системі онлайн, а у здобувача освіти з'являється можливість самому контролювати темп, час і місце навчання, самому вирішувати, як, коли, де і з якою швидкістю навчатися. Усе це є складовою змішаного навчання.

З цього приводу дослідник О. Чугай зазначає, що перевагою змішаного навчання є можливість пристосування процесу навчання й оцінювання відповідно до індивідуальних особливостей кожного, а також можливість отримання позитивного навчального досвіду як у процесі індивідуальної роботи, так і під час спільного навчання у віртуальному класі, що дає відчуття успіху (Чугай, 2015).

Вивченню розвитку творчих здібностей учнів у процесі змішаного навчання присвятили свої наукові розвідки В. Дідух та А. Шульга; на думку цих дослідників, змішане навчання сприяє високому рівню самостійності та творчості (Дідух & Шульга, 2020).

На сучасному етапі питанням педагогіки партнерства під час змішаного навчання присвячено низку праць. Так, дослідник Н. Бібік у посібнику «Нова українська школа: поради для вчителя» рекомендує «як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захопливі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо» (Бібік, 2018).

Дослідник О. Барабаш пояснює «педагогіку партнерства» як «напрямок педагогіки, який передбачає узагальнення, проєктування оптимальних умов, прийомів, методів формування та розвитку особистості школяра на гуманістичних засадах» (Барабаш, 2018).

Виклад основного матеріалу. Реалії часу вимагають від сучасного вчителя працювати не лише над самоосвітою, але й дбати про формування людини, здатної ухвалювати відповідаль-

ні рішення, реалізовувати набуті знання, бути відповідальними, креативними, здатними знайти своє місце в житті класу, громади, суспільства, тобто – компетентної особистості. Важливу роль у цьому процесі відіграє педагогіка партнерства. Використання такого підходу у навчанні сприятиме формуванню творчої особистості. В урядових документах вказано, що Нова українська школа працюватиме на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.

Педагогіка партнерства передбачає постійне спілкування, взаємодію і співпрацю учителя, учнів і батьків, яких поєднує спільні цілі і прагнення усіх учасників освітнього процесу. Ця участь є добровільною, її учасники – рівноправні, рівновідповідальні за результат. Учитель має бути наставником і радником, а родина – залученою до побудови освітньої траєкторії дитини. Така співпраця стимулює спільний пошук, взаємну довіру наставника й вихованця, що породжує глибоку віру вчителя в успіх своїх учнів, а школярів – у себе.

Не можна також залишати поза увагою теорію поколінь Штрауса-Гоува, за якою сучасні учні належать до Z-покоління (Gen-Z), які засвоюють краще матеріали, що не містять багато тексту, а також націлені на швидкий результат, що не потребує багатьох зусиль, та значно краще сприймають інтернет-ресурси, аніж книжки.

Перевагою змішаного навчання є те, що вчитель уже не виступає єдиним джерелом інформації. У процесі такого навчання учні вчать самостійно працювати з різними джерелами, здобувати знання самостійно. Таке навчання сприяє розвитку ключових компетентностей, особливо таких, як самоаналіз, самооцінка, самоконтроль, планування діяльності тощо.

За своєю суттю змішане навчання є результатом поєднання моделей традиційного навчання із сучасними електронними технологіями, які дають змогу дистанційної взаємодії учасників освітнього процесу. Така методика навчання дозволяє обрати індивідуальний підхід, зважаючи на можливості та потреби кожного учня. Під час змішаного навчання в учнів з'являється можливість опрацювати самостійно матеріал у зручному місці, у зручний час і у зручному для них темпі. Не варто забувати про те, що змішане навчання потребує гнучкості вчителя, бо таке навчання має елементи непередбачуваності.

Змішане навчання передбачає розвиток пізнавальної діяльності учнів під керівництвом учителя, а також їх самостійну роботу з електронними ресурсами. Таке навчання формує творче мислення з притаманними йому оригінальністю думки, можливості отримання відповіді, що значно відрізняється від звичних швидкості і плавністю виникнення незвичайних асоціативних зв'язків; сприйнятливості до проблеми.

Варто приділяти особливу увагу практичній і творчій діяльності здобувачів освіти. Знаходити інформацію з різних джерел, опрацювати її, доповнювати, давати їй оцінку, вправлятися у застосуванні способів пізнавальної та творчої діяльності. Процес отримання інформації не є проблемою, для учня є складнішим навчитися нею оперувати. У навчальній діяльності повинні бути два взаємозбагачувальних рівноправних суб'єкти – креативний учитель і креативний учень.

Необхідно організувати діяльність так, щоб урок був не просто сухим методичним викладом навчального матеріалу, а спільною творчою працею вчителя і учнів. Головну роль у розвитку творчих здібностей учнів відіграє вчитель. Завдання педагога – керувати процесами творчого пошуку: створювати ситуації, що сприяють творчій активності та спрямованості школяра, розвивають його уяву, асоціативне мислення тощо. Вирішення проблемних ситуацій сприяє розвитку логічного та образного мислення.

Пошукова активність школярів є основним чинником творчості, сприяє саморозвитку і самовдосконаленню особистості. Більш продуктивними, міцними, усвідомленими стають ті знання, які учень здобуває сам.

Розвиваючи на уроках творчі здібності здобувачів освіти, доцільним є використання різних форм і методів, серед яких ключовими є такі:

- **полілог** – це обмін думками з тієї чи іншої теми, де кожен учасник має власну відмінну точку зору. Для успішності такої бесіди необхідна наявність дружньої атмосфери добро-

зичливості, ширості та рівності між її учасниками. Головним завданням учителя у цьому процесі є створення проблемної ситуації, зацікавлення учнів та, за можливості, зайняти позицію невторчання (активного спостерігача). Якщо у процесі дискусії учні не дійшли до очікуваних висновків, учитель може «підштовхнути» їх влучним питанням або у кінці полілогу висловити власну точку зору на рівні з іншими. Так формується комунікативна компетентність учнів, вони вчаться розмірковувати та критично оцінювати інформацію, чути та поважати думку інших;

- **перформанс** (від англ. performance – виконання, виступ, гра, вистава) – вид художньої творчості, який полягає у виконанні митцем певних, заздалегідь спланованих дій перед запрошеною публікою; мовленнєва дія, одна із новітніх форм висловлення думок;
- **сторітелінг** (від англ. – storytelling – «розповідь історій») – один із сучасних методів передавання інформації, який із метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача використовує або як традиційну усну розповідь, або як розміщену в мережі цифрову історію. Сторітелінг як методика відповідає вимогам Державного стандарту до обов'язкових результатів навчання учнів у мовно-літературній освітній галузі в частині сприйняття усного висловлення, аналізу, інтерпретації та оцінювання усної інформації, висловлення та обстоювання власних поглядів, ідей, переконань щодо певних питань, порушених у почутому повідомленні.

Така методика є інноваційною, оскільки формує комунікативну компетентність учнів. Нині потрібні методики, які забезпечуватимуть формування мовної компетентності учнів і учениць через упровадження в освітній процес методів, що ґрунтуються не лише на аудіюванні, говорінні, читанні й письмі, а й на запропонованих учням або створюваних ними самостійно засобів візуалізації (малюнків, фотографій, коміксів, відеороликів тощо).

Історичний диліжанс – заходи в ігровій формі, стилізація дороги або подорожі з обов'язковими зупинками – станціями, галявинами, островами, стежками, будиночками. Диліжанс проводиться у вигляді подорожі. Наприклад: ведучий оголошує зупинки, і пасажери починають змагатися, підіймаючи сигнальний знак і відповідаючи на запитання; тому, хто відповів правильно, видаються проїзні квитки.

На нашу думку, один із важливих аспектів навчання полягає у створенні умов для поступового переходу від дій у співпраці із здобувачами освіти – до їх самостійної діяльності. І як результат такого навчання – здобуття ними досвіду творчої праці.

Така робота розвиває навички аналізу та синтезу, вміння виділяти головне у теоретичному матеріалі. При цьому вчителю варто мотивувати і акцентувати увагу на необхідності вивчення певних наукових понять. Унаслідок цього вивільняється час для розв'язання учнями усних і письмових завдань. Така навчальна діяльність сприяє комплексному розвитку творчої особистості здобувача освіти.

Основною метою педагогіки партнерства є організація навчання на засадах дитиноцентризму. Суть дитиноцентризму полягає у пошуку індивідуального підходу до кожної дитини. Досягти цієї мети можна застосувавши різноманітні педагогічні технології. У Концепції Нової української школи зазначається, що кожна дитина є неповторною, наділеною унікальними здібностями і талантами. Учитель повинен допомогти розкрити ці таланти.

Технологія дитиноцентризму ґрунтується на відносинах між дорослим та учнями на основі доброзичливості та взаємоповаги. Сучасному учителю необхідно зміцнювати самоповагу кожного здобувача освіти, стимулювати кожну дитину до самовдосконалення (прагнення змінюватися на краще у думках та вчинках), вчити доброзичливо відстоювати власну думку, виявляти емпатію та взаємоповагу, відгукуватися на проблеми інших. Така співпраця учителя і учня є визначальною у формуванні творчої особистості.

У педагогіці партнерства надзвичайно важливою є поінформованість усіх учасників навчального процесу. Важливо приділяти належну увагу особистості і організувати навчання так, щоб зацікавити до самостійної діяльності учня.

У процесі змішаного навчання доцільним є використання гейміфікації завдань, що дозволяє учням навчатися у ігровій формі. Учителю заздалегідь формує завдання, що сприяє поглибленому вивченню теми. Застосування гейміфікації в освітньому процесі підвищує зацікавленість учнів та їх мотивацію, сприяє емоційній залученості та соціальній взаємодії між однолітками, а також сприяє розвитку творчих здібностей особистості. Це чудовий спосіб отримання зворотного зв'язку від учнів в ігровій формі, проведення рефлексії, спільного обговорення навчальних тем.

Доцільним є використання навчальних платформ *Kahoot ma Classtime*. Вони є нескладними у користуванні. В обох випадках можна проводити перевірку знань учнів через онлайн-тестування. Така форма роботи навчає швидко ухвалювати рішення, працювати в команді. Учителю відіграє роль фасилітатора, тобто скеровує діяльність учасників навчального процесу.

Загальновідомо, що для досягнення бажаного результату важливими є позитивні емоції. Такі ж емоції виникають при такому навчанні. Учні вчаться самостійно виконувати завдання і не бояться робити помилки, усвідомлюють, що все можна виправити, взаємодіють з однокласниками та допомагають один одному. Таке навчання сприяє формуванню цінностей, необхідних для успішної самореалізації компетентностей. Педагогіка партнерства формує здатність людей брати участь у діалозі, підтримувати цілісність особистості. Так відбувається становлення патріотів нашої держави.

Висновки та перспективи подальших пошуків. Сьогодні суспільству необхідно мати особистість, яка не тільки знає і вміє здійснювати якісь дії, а людину компетентну, яка поєднує «знаннєві» уміння і соціально-культурну поведінку, ініціативність, здатність працювати в групі, прогнозувати й досягати своєї мети, акме-вершини. Важливо не тільки формувати універсальні навички й компетенції, які можна реалізовувати і застосовувати впродовж усього життя для свого сталого саморозвитку. Критеріями результативності є підвищення пізнавального інтересу школярів до предмета, підвищення якості знань учнів, розвиток комунікативних навичок, розвиток емоційної й естетичної чутливості школярів, креативність мислення, комфортність навчання.

Розвиток творчих здібностей здобувачів освіти у процесі змішаного навчання забезпечує позитивний результат навчальної діяльності та активізації професійної діяльності вчителя, оновлює навчально-виховний процес. Вдало проведена робота завжди потребує значних зусиль і плідної співпраці усіх учасників навчального процесу.

Змішане навчання дає можливість поєднати різні форми і методи роботи вчителя та учнів. Вадю його є залежність від технічних засобів навчання – вони повинні бути надійними, легкими у користуванні, а також сучасними, інакше бажаного результату не буде.

Застосування гейміфікації у процесі змішаного навчання підвищує мотивацію учнів, сприяє розвитку творчих здібностей особистості. Це чудовий спосіб отримання зворотного зв'язку в ігровій формі, проведення рефлексії, спільного обговорення навчальних тем.

Педагогіка партнерства сприяє формуванню творчих здібностей особистості на засадах дитиноцентризму та творчого підходу до кожної дитини. Основним завданням педагога є розкриття й розвиток цих здібностей на основі партнерства між усіма учасниками освітнього процесу. Таке співробітництво є віддзеркаленням процесу демократизації навчання.

Реалізація ідеї дитиноцентризму передбачає побудову відносин між дорослим та учнями на основі доброзичливості, відкритості спілкування, обговорення різноманітних поглядів та думок, висловлення почуттів. Сучасному вчителю необхідно заохочувати кожну дитину до самовдосконалення, допомагати розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства.

Змішане навчання за своїм характером є дитиноцентричним, адже забезпечує активну участь і творчу взаємодію учасників між собою і з учителем. Такий формат сприяє якісному засвоєнню інформації, а також розвиває самостійність, здатність ухвалювати рішення, навички співпраці тощо.

У сучасному освітньому просторі розвиток творчих здібностей особистості учня є актуальним питанням сьогодення, оскільки творча особистість краще адаптується до соціальних умов. Забезпечити таку творчу самореалізацію можливо тільки на основі педагогіки партнерства. Осо-

бистість, яка здатна генерувати власні креативні ідеї, використовувати набуті знання для вирішення проблемних ситуацій швидше за інших знаходить своє місце в суспільстві.

Перспективи подальших досліджень розвитку творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання вбачаємо у ґрунтовному аналізі та висвітленні принципів педагогіки партнерства задля реалізації місії української національної школи, яка полягає у вихованні освічених українців, усебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до розвитку та інновацій.

Використані джерела

- Барабаш, О. (2018) Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*, (8), 3–7.
- Баханов, К. (2004) Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: монографія. Запоріжжя: Просвіта.
- Бібік, Н. (2018) *Нова українська школа: порадник для вчителя*. Київ: Літера ЛТД.
- Калошин, В. Ф. (2008) *Розвиток творчості учнів: методичний посібник*. Харків: Основа.
- Ковальчук, В. А. (2022) Педагогічне партнерство як основа розвитку сучасної системи освіти та інституту сім'ї. *Теоретико-практичні засади партнерської взаємодії соціономічної та освітньої сфер: збірник наукових праць за матеріалами міжрегіонального науково-методичного онлайн-семінару (Хмельницький, 26 квітня 2022 р.)*, 89–93.
- Крамаренко, С. (2002) Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*, 5–6, 7–11.
- Кухаренко, С. М., Березенська, К. Л., Бугайчук, Н. Ю., Олійник, Т. О., Олійник, О. В., Рибалко, Н. Г., Сиротенко, А. Л., Столярєвська (2016) *Теорія та практика змішаного навчання: монографія*. Харків: Міськдрук.
- Переяславська, С., Смагіна, О. (2019). Гейміфікація як сучасний напрям вітчизняної освіти. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s24>
- Пометун, О. (2004) *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник*. Київ: Видавництво А. С. К.
- Сисоєва, С. О. (2001) *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті*, Київ: ВІПОЛ.
- Тадеуш, О. М. (2020) Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 33 (1), 57–69.
- Чугай, О. Ю. (2015) Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі. *Новітні освітні технології в контексті Євроінтеграції: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. 14 січня 2015 р.*, Київ: ЦУЛ, 154–158.
- Шульга, А., Дідух, В. (2020) Можливості дистанційної освіти в педагогіці партнерства. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 29 (4). 256–262.

References

- Barabash, O. (2018) *Pedagogika partnerstva – suchasny`j ty`p vzayemodiyi mizh uchasny`kamy` osvitn`ogo procesu. Uchy`tel` pochatkovoyi shkoly`*, (8), 3–7. (in Ukrainian).
- Baxanov, K. (2004) *Innovacijni sy`stemy`, tehnologiyi ta modeli navchannya istoriyi v shkoli: monografiya. Zaporizhzhya: Prosvita.* (in Ukrainian).
- Bibik, N. (2018) *Nova ukrayins`ka shkola: poradny`k dlya vchy`telya*. Ky`yiv: Litera LTD. (in Ukrainian).
- Kaloshy`n, V. F. (2008) *Rozvy`tok tvorchosti uchniv: metody`chny`j posibny`k*. Xarkiv: Osnova. (in Ukrainian).
- Koval`chuk, V. A. (2022) *Pedagogichne partnerstvo yak osnova rozvy`tku suchasnoyi sy`stemy` osvity` ta insty`tutu sim`yi. Teorety`ko-prakty`chni zasady` partners`koyi vzayemodiyi socionomichnoyi ta osvitn`oyi sfer: zbirny`k naukovy`x prac` za materialamy` mizhregional`nogo naukovo-metody`chnogo onlajn-seminaru (Xmel`ny`cz`ky`j, 26 kvitnya 2022 r.)*, 89–93. (in Ukrainian).
- Kramarenko, S. (2002) *Interakty`vni texnyky` navchannya yak zasib rozvy`tku tvorchogo potencialu uchniv. Vidkry`ty`j urok*, 5–6, 7–11. (in Ukrainian).

- Kuxarenko, S. M. Berezens`ka, K. L. Bugajchuk, N. Yu. Olijny`k, T. O. Olijny`k, O. V. Ry`balko, N. G. Sy`rotenko, A. L. Stolyarevs`ka (2016) *Teoriya ta prakty`ka zmishanogo navchannya: monografiya*. Xarkiv: Mis`kdruk. (in Ukrainian).
- Pereyaslavs`ka, S., Smagina, O. (2019). *Gejmifikaciya yak suchasny`j napryam vitchy`znyanoyi osvity`*. Vidkry`te osvityne seredovy`shhe suchasnogo univerty`tetu. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s24> (in Ukrainian).
- Pometun, O. (2004) *Suchasny`j urok. Interakty`vni tehnologiyi navchannya: naukovo-metody`chny`j posibny`k*. Ky`yiv: Vy`davny`ctvto A.S.K. (in Ukrainian).
- Sy`soyeva, S. O. (2001) *Pedagogichni tehnologiyi u neperervnij profesijnij osviti*, Ky`yiv: VIPOL. (in Ukrainian).
- Tadeush, O. M. (2020) *Osvityne partnerstvo u prostori vy`shhoyi shkoly` : vitchy`znyany`j ta zarubizhny`j dosvid*. *Pedagogichna osvita: teoriya i prakty`ka*, 33 (1), 57–69. (in Ukrainian).
- Chugaj, O. Yu. (2015) *Zmishane abo gibry`dne navchannya yak transformaciya trady`cijnoyi osvitn`oyi modeli*. *Novitni osvitni tehnologiyi v konteksti Yevrointegraciyi: Materialy` X Mizhnarodnoyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi*. 14 sichnya 2015 r., Ky`yiv: CzUL, 154–158. (in Ukrainian).
- Shul`ga, A., Didux, V. (2020) *Mozhly`vosti dy`stancijnoyi osvity` v pedagogiczi partnerstva*. *Aktual`ni py`tannya gumanitarny`x nauk*, 29 (4), 256–262. (in Ukrainian).

Hanna Demianchuk, a teacher of Ukrainian language and literature at the Dobrotiv Gymnasium of the Lanchyn Village Council of the Nadvirna District of the Ivano-Frankivsk Region, a methodist teacher, a poet, a member of the literary studio “Bystryn” named after Nestor Chyr at the “Narodna Volia” newspaper. **Research interests:** organization of scientific and methodological support for teaching Ukrainian language and literature in the educational process; organization and implementation of methodological activities for the formation of key (subject) competencies in lessons; organizational and methodological support for gifted students at Olympiads, competitions; spelling competence; study and implementation of the latest educational technologies; development of creative abilities of the individual in the process of blended learning in lessons of the Ukrainian language and literature.

Nataliia Stankevych, a teacher of history and jurisprudence at the Dobrotiv Gymnasium of the Lanchyn Village Council of the Nadvirna District of the Ivano-Frankivsk Region, a methodist teacher. **Research interests:** methods of teaching history, jurisprudence; method of developing students’ critical thinking during the study of history; organization and implementation of methodological activities for the formation of key (subject) competencies and the implementation of substantive cross-cutting lines in the lessons of social disciplines; implementation of the principles of problem-based learning in history lessons; development of creative abilities of the individual in history lessons.

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF THE INDIVIDUAL IN THE PROCESS OF BLENDED LEARNING BASED ON PARTNERSHIP PEDAGOGY

Abstract. The article is devoted to the problem of the development of creative abilities of the individual in the process of blended learning based on partnership pedagogy. The key forms and methods that contribute to the development of the creative abilities of the individual have been identified.

It has been found that in the modern conditions of education development, blended learning plays an important role, which makes it possible to use the convenience of distance learning and the advantages of a traditional class, where students learn to work independently with various sources, to acquire knowledge independently. The authors of the study draw attention to the fact that it is possible to ensure such creative self-realization only on the basis of partnership pedagogy, which establishes a democratic way of cooperation between the participants of the educational process.

The role of the development of individual creative abilities in the process of blended learning is considered. It has been proven that blended learning is child-centered in nature. Participants actively interact with each other and the teacher, which provides an opportunity to improve creatively. The advantage of blended learning is that the teacher is no longer the only source of information. In the pro-

cess of such training, students learn to work independently with various sources, to acquire knowledge independently. It enables better assimilation of information, develops independence, ability to make decisions, cooperation skills, etc.

It has been found that the use of gamification in the process of blended learning increases the motivation of students and promotes the development of creative abilities of the individual. This is a great way to get feedback in a playful way, conduct reflection, and discuss learning topics together.

The use of gamification in the educational process increases the interest of students and their motivation, promotes emotional involvement and social interaction between peers, and also promotes the development of creative abilities of the individual.

It is emphasized that every teacher must adhere to the principles of partnership pedagogy in his/her practical activities in order to realize the mission of the Ukrainian national school, which consists in educating Ukrainians, comprehensively developed, responsible citizens and patriots capable of development and innovation.

Keywords: creative abilities, creative personality, blended learning, educational space, partnership pedagogy, gamification, child-centeredness, progressive teacher.